

Списанието излиза дваждъ: на 1 и 20, а притурката — веднъжъ: на 10 число всѣки мѣсецъ
ДИРЕКТОРКА: ТЕОДОРА Г. НОЕВА

Съдържание:

Съвѣспитанието. — Християнскій домъ. — Истинното щастие не се състои въ богатството. — Последното опитание. — Извѣстие.

Съвѣспитанието.

Въ единъ митингъ на «Въспитателския колежъ», държанъ въ Лондонъ на 12 Февруарий н. г. биде разисканъ единъ въпросъ, който интересува педагозите на всичките страни и който Англичанетъ означаватъ съ името съвѣспитание (Co Education), на което значението лесно се разбира. Ако думата и да е нова, но самия прѣдметъ не е почти толкова общъ у насъ, гдѣто смѣсенитъ училища сж изключенія; но е интересно, може би, да се види, какво мислятъ за него народитъ отъ англо-саксонско потекло, у които тая система е на почетъ.

Въ Америка, особено, може да се види функциониранието му и тамъ именно го е изу-

чилъ единъ отъ членовѣтъ на митинга, на когото ние резюмираме тукъ аргументитъ. Съвѣспитанието съществува тоже и въ Англия, гдѣто момчета и момичета се учатъ наедно въ много селски училища, на даже и въ не малко учителски семинарии и сръдни училища. Въ Уфоландъ, въ сѣверната страна на Англия, надъ четирисетѣтъхъ ученика шестнадестѣтъ сж момъ отъ 11-17 годишня възраст; момчета и момичета не само учатъ наедно, но и играятъ заедно — разбира се наглеждани, — а директорътъ е просто въехитенъ отъ тая система. Въ Шутландия, смѣсенитъ училища сж по-обща, и то по вече отъ единъ въкъв насамъ. Америка, обаче, види се, да е по-сдържаничба: намиратъ се тамъ училища, гдѣто отдѣлни зали сж запазени за двата пола; други, въ които на една страна сж момчетата, а на друга — момчетата въ сжщата зала, а други още, гдѣто сж свѣсмъ размѣсени. Въ тия училища прѣподаватъ еднакво учители и учителки; не е рѣдко да види нѣкой единъ младъ

момъкъ за класенъ учителъ въ класа на момитѣ отъ 15-20-год. възраст, или пъкъ нѣкоя жена да прѣдава математиката или наукитѣ на 18-год. момчета. Работата е обща даже и въ Англия, гдѣто често сѣмъ присѣтствувала въ уроцитѣ на ученичка отъ 15-18 год. възраст.

Въ Америка иматъ обичай да даватъ на жената еднакво съ мъжа възпитание. Въ Вашингтонъ, напр., гдѣто техническото учение има една специална важность и гдѣто нѣкой намира зали, един добръ приспособени на дърводѣлници и на металообработници, а други—за готвене и шие-ние; момчета и момичета сѣ свободни да слѣдватъ, който щѣтъ курсъ; така било видѣно, че момче учело искуството на готвенето, а момиче онуй на желѣзарството. Една отъ главнитѣ причини, на които се отдава популярността на съвъспитанието въ Съединенитѣ Щати е начинътъ, по който се разгледѣва женското възпитание. Не е рѣдко да чуе нѣкой въ Европа родителитѣ да се произнасятъ така относително тоя въпросъ: «О, сръдствата ми сѣ ограничени; трѣбва първомъ да си изучѣ сноветѣ — нѣщо, което не малко ми коштува, та не ще можъ направъ много нѣщо за дѣщеритѣ си.» По тая причина и по други нѣкои още, даваното на женитѣ образование остава винаги по-малко пространно, и много по-малко даже, отколкото трѣбва, но никой се не оплаква: всѣки го намира толкова естествено! Въ Америка се мисли друго-яче отъ нѣколко години вече насамъ: види се даже, че системата на съвъспитанието е тамъ развита като естественъ плодъ отъ положението, въ което се намѣрила тая страна: женската помощ по едно врѣме, а особено по онуй на войната за раздѣлението, била изисквана настоятелно, когато хората се принудили да напуснатъ фабрицитѣ и писалищата, за да се притекатъ на бой. Американскитѣ жени тогава показали, какво сѣ можели да направятъ, а оттогава никога не имъ сѣ отrekli равенството въ отношение на възпитание.

И дѣйствително, не липсватъ никакъ доказателствата въ полза на тая система, ако трѣбва да повѣрваме на Мисъ Page, членка въ «Въспитателския Колежъ».

«Момчета и момичета, казва тя, не сѣ раздѣлени въ семейството; тѣ живѣятъ въ сжщата сръда, подлежатъ на сжщото влияние, сподѣлятъ сжщата любовь, иматъ интеллигентность и сръдце, нуждающи се отъ еднакви грижи и

изискващи еднакво обработване. Защо, прочее, да не получатъ изобщо тия грижи и туй обработване? — Но, ще каже, може би, нѣкой, естественний крѣгъ на жената е домътъ, семейството, както оня на мъжа е работилницата, полето или писалището: възпитанието имъ, прочее, трѣбва да бѣде различно. На това е лесно да се отговори, че въобще не на 5 или на 6-годишната възраст се приготвяла нѣкой да бѣде работникъ, търговецъ или докторъ, нито пъкъ нѣкоя и мисли да бѣде домакиня въ нѣкой домъ. Въспитанието на всѣко човѣшко сжщество трѣбва да се стрѣми първомъ къмъ общото развитие на тия прѣимущества: както нѣкоя градина трѣбва да бѣде прѣкопана и наторена прѣди още да бѣде приготвена специално едната половина за цвѣтя, а другата — за зеленчукъ, така сжщо и на момчетата и на момичетата трѣбва да се даде едно общо образование, което, каквото и да каже нѣкой, почива надъ сжщитѣ принципи, употребява сжщитѣ сръдства, стрѣми се къмъ сжщитѣ резултати. Защо, прочее, тая разлика между двата пола, когато тѣ, било момчета, било момичета, не сѣ друго освѣнѣ дѣца, които прѣдставляватъ душа и сръдце за образувание? — Нека е тѣй, казватъ противницитѣ на съвъспитанието, но подиръ нѣколко години туй ви разсжждаване прѣстава да е право и за да прѣдставимъ единъ само примѣръ, казваме ви, че момата, прѣдзначена да бѣде домакиня, имѣа нужда отъ математически познания, нуждни за единъ инженеръ.—«Защо не», казва Мисъ Page и по поводъ на това разказва ни една малка анекдота: «Една млада жена, която учела химията, присѣтствувала единъ день въ единъ урокъ по готвенето, когато една ученичка, при направата на единъ десертъ, попитала, да ли можела да употребѣи яйца съ вода вмѣсто чиста вода; жената, която учела химията, забѣлѣжи, че употреблението на яйцата би изискала едно промѣнение въ смѣстѣта прѣди печенето. Учителката, която никога не бѣ учила химия, претендирала, че смѣстѣта не би се промѣнила и че яйцата не важели нищо. Ученичката свършила десерта и го турѣла въ фурната да се опече; подиръ единъ часъ всѣки можалъ да види десерта прѣобърнѣтъ въ единъ видъ каша, за която не би се намѣрило едно название въ никой езикъ. И тѣй, продължи триумфално Мисъ Page, защо тогава да се дава на жената едно по-ограничено възпитание? Въ всѣки случай тя има право на

еднакво учение въобще, зачало и основа за по-нататъкъ. Ако учението може и трѣбва да бѣде еднакво, то защо да се не дава то същевременно на момчетата и момичетата съвмѣстно подъ ръководството на единъ и същъ учителъ или на една и съща учителка?»

Възраженията, обаче, не липсватъ. Момчетата стговарятъ нѣкои си, сж по-способни въ наукитѣ, математиката, а момичетата успѣватъ повече въ историята и въ животѣ езици. Какъ да се спогодѣтъ тия противни расположения? — Но, отговарятъ адвокатитѣ на съвѣспитанието, самия фактъ, че дѣцата отъ двата пола работѣтъ заедно, е едно възбудително срдѣство, щогн кара да се прилѣжаватъ още повече по предметитѣ, гдѣто сж по-слаби, а тая борба е полезна и плодотворна и за двата пола, защото тя развива способноститѣ, които сж естествено по-слаби у всѣкого отъ тѣхъ.

Друго възражение: и като се приеме, че момчета и момичета могатъ прѣмущественно да слѣдватъ сжщитѣ уроци, дали е тъй сжщо удобно да се остави да прѣкарватъ междучасията заедно? Ако може да съществува успѣшно нѣкое смѣсено училище съ специални уроци за двата пола, то мнозина английски и американски педагози претендиратъ, че съвмѣстнитѣ игри на момчетата и момичетата нѣматъ нищо противно, нито опасно: има се пужда просто отъ едно по-грижливо наглеждане; подиръ малко ще види нѣкой, че момчетата умѣриватъ грубостта на игритѣ и маниеритѣ си и съперническуватъ толкова въ способностъ, колкото и въ сила прѣдъ малкитѣ имъ другарки; отъ друга пѣкъ страна послѣднитѣ ще обикнѣтъ и ще навикнѣтъ на игри по-благоприятни за здравнето имъ, отколкото обличаннето на нѣкоя кукла или визитата у приятелкитѣ имъ въ единъ кѣтъ на двора, прѣобърнѣтъ въ салонъ. Какво зло би съгледалъ нѣкой въ туй, че момитѣ ще сж по-мжжественни, а момчетата по-кавалерски. А тоя видъ сговоръ и хармонично съединение не би ли имали едно щастливо влияние върху двата пола?

А учителитѣ? извѣзва другъ противникъ. Какъ биха могли да удържатъ дисциплината? Та, първомъ, какви учители ще имате? Мжже или жени? — Защо не и отъ единитѣ, и отъ другитѣ? Защо една учителка да не прѣподава литературата или езицитѣ на момчетата и единъ учителъ, по математиката или наукитѣ — на момичетата? Напротивъ, тѣ биха спечелили много,

ако щѣхъ да слушатъ изложени теоритѣ или фактитѣ отъ нѣкого, който да нѣма малкитѣ прѣдрасждѣци на пола имъ, а момчетата отъ своя страна биха слушали съ по-голяма послушностъ една жена поради вродената у тѣхъ за пола ѝ почитъ. Колкото се отнася до дисциплината, тя би се сполучила по сжщия начинъ по-лесно.

Но трѣбва най-послѣ да пристѣпимъ къмъ главното възражение, което, ако и да не е спрѣло никакъ Англо-Саксонцитѣ, не е още обаче, побѣдоносно опровергано у народитѣ отъ латинското потекло: искамъ да кажѣ за главния въпросъ на моралността, за която се провикватъ съ една нѣкакъ твърдѣ неумисленна ревностъ противниците на съвѣспитанието. Не говорѣмъ за дѣтскитѣ училища, нито даже за елементарния курсъ на първоначалнитѣ училища, гдѣто никой учителъ, до колкото знаѣ не е констатиралъ никога нѣщо опасно или нѣкоя мжчютия, произходеща отъ една прѣждеврѣмenna чувствителностъ. Но нека вземемъ дѣца отъ 8—15, па даже и до 18 год. възраст: има ли дѣйствително опасностъ или нѣмалн по-скоро морална полза отъ общото въспитание? Въпросътъ е очевидно деликатенъ за разрѣшаване и ще се задоволя да цитирамъ мнѣнието на нѣколко прѣвѣсходни английски педагози. Г. Ralph, отъ Бристолъ разгласява съ високъ гласъ благата отъ съвѣспитанието: «Дѣцата ни, казва той, по-малко на мжжѣтъ отколкото, ако имахъ едно мжжко училище и ако имало едно дѣвическо училище отъ другата страна на улицата, ние имъ даваме всички възможни случаи — удобни, разбира се — да се виждатъ и да говорѣтъ, т. е. да се познаватъ; ние не ги наглеждаме малко по-отблизу, ето всичко.» Това въспитание въобще е най-доброто срдѣство да се развие личното достоинство, почитѣта къмъ себе си и почитѣта къмъ другитѣ. Дѣтинскитѣ умъ се освобождава съвсѣмъ отъ ония лъжовни истории на любовта, разказвани отъ дойкитѣ; въображението имъ работи по-малко, може би, но познанията имъ върху сжществованиято, което ги чака, сж по-практични и по-здрави. — «Тѣ се научаватъ, казва единъ другъ, да разбиратъ по-добрѣ характера на другия полъ и оня на своя, а страхливостта и непохватността, които се проявяватъ въ «великитѣ случаи» исчезватъ, за добра честь. «Повечето отъ тия, които сж практикували тая система признаватъ, че двата пола улучшаватъ единъ другъ, че продължителното имъ съпоставяние въ класовѣтъ

или въ междучасията причинява, по силата на навика, единъ видъ индиферентностъ сто пъти по-добра, отколкото сънищата, неопредѣленитѣ желаниа, шушненіята, пълнитѣ съ лъжовни секретни говорения, които заематъ свободното врѣме въ училищата, гдѣто всѣки полъ е осамотенъ. Особенно же, дѣтето, момче или момиче, придобива властъ надъ себе си, качество, което всѣкога било на почетъ у англосаксонскитѣ народи.

Важността на системата отива още по-далечъ: тя влияе върху всичката останала частъ на живота. Освѣтъ че женитѣ могатъ да конкуриратъ на мъжетѣ въ занятіята, които имъ сж отворени, младитѣ, като се познаватъ и се оцѣняватъ по-добрѣ, сж по-прѣдпазливи въ привържеността си, та партизанигѣ на съвѣститанието никакъ се не колебаѣтъ да увѣрѣтъ, че уровеньтъ на моралността трѣбва да е значително издигнатъ.

Системата, може би, нѣмала още едно доста значително влияние, даже и въ Америка, за да може нѣкой увѣри толкова енергично добритѣ отъ неѣ резултати; но, види се, вече, че распространението ѣ тамъ е само работа на врѣме.

Християнски домъ.

III. Родителитѣ.

(Продължение и край.)

А какво трѣбва да е възпитанието на дѣцата? А кои сж длъжноститѣ на родителитѣ къмъ дѣцата? Най-първата длъжностъ на родителитѣ е да си възпитаваатъ дѣцата чрѣзъ добрия примѣръ. Въ това се състои тайната на доброто възпитание. За това много родители не могатъ си възпита дѣцата, защото не сж възпитали първомъ себе си. Въслитанието, безъ добрия примѣръ, е съвсѣмъ безсилно и бесполезно. И съвѣти, и назидания, и наказания, и възнаграждения, всичко е нищо прѣдъ всемогъщото влияние на подражението. И добродѣтелитѣ, нъ, за жалостъ, и лошитѣ обичаи се прѣдаватъ като вънкашнитѣ обичаи. Възпитанието чрѣзъ примѣри е едничкото, що може да повлияе. Примѣрътъ е сила, на която не може противостоя дѣтето, на която безусловно то се принуждава да се подчини. Прѣди още дѣцата да разбиратъ говореното имъ отъ родителитѣ, погледитѣ имъ разбиратъ вече всичко, напояватъ се отъ нравственнитѣ впечатления въ дома. Живия родителски примѣръ тѣсно свързва едни съ други и държи въ едно всичко членове на дома и като буденъ вардачъ бди надъ дѣцата, въздига, облагородява и ги заслва къмъ всичко добро. Нѣмата проповѣдъ на дѣлата говори по-

краснорѣчиво, отколкото всѣко друго слово; тя е по-силна отъ всѣка заповѣдъ и запрѣщение. Цѣломъдренната картина на родителитѣ се запечатва дълбоко и незаличимо въ сърдцето на дѣцата и ги прислѣдва като единъ отличенъ приятелъ на всѣдѣ и винаги. Цѣломъдренната картина на родителитѣ прѣживѣва и подиръ смъртта имъ въ сърдцето на дѣцата и съ една непрѣодолима сила не наредко ги спасява отъ сигурни опасности. Цѣломъдренната картина на родителитѣ колко великодушна и благородна души усила въ трудната борба на длъжността и на добродѣтеля, колко ожесточени и одивени естества умѣрява, укротява и осветява! Нъ, колкото благотѣлно повлиява надъ дѣцата добрий родителски примѣръ, толкова пакъ и гибелно повлиява върху тѣхъ лошиятъ имъ примѣръ. Когато животътъ и дѣлата на родителитѣ се намиратъ въ съвършенно противорѣчие относително ежедневиетѣ имъ съвѣти и порѣчки, — то нека тѣ бѣдѣтъ увѣрени, че напразно се мъчатъ.

Дѣцата сж достатѣчно развити въ моралното си чувство, што да могатъ открива лесно смѣстувѣщото между дѣлата и думитѣ на родителитѣ прогнворѣчие. Ако родителитѣ порѣчватъ на дѣцата си любовъ и съгласие, а тѣ се каратъ и не се обичатъ; ако родителитѣ порѣчватъ на дѣцата си вѣра къмъ Бога, почетъ къмъ истината и правдата, и любовь къмъ работата и длъжността, а тѣ прѣзъ цѣлия си животъ показватъ отсъствие на вѣра къмъ Бога, изопачаватъ истината, прѣтѣпкватъ правдата, мразѣтъ работата и си прѣтѣпкватъ длъжността; ако родителитѣ порѣчватъ на дѣцата си да отбѣгватъ пустотата, тщеславието, суетнитѣ показвания и всичкѣ, що е неблагоподобно и зло, а да сж въздържани и разумни и да обичатъ всичко, що е добро и благородно, нъ тѣ вършатъ съвсѣмъ противното: то такова възпитание не само е бесполезно, нъ-и гибелно. Ако родителитѣ помислѣхъ винаги за значението на примѣра си, то тѣ бихъ счели за своя най-първа и най-свещенна длъжностъ да служатъ за дѣцата си като примѣръ на подражание за всичко благо и добро.

Друга тоже важна длъжностъ на родителитѣ е да си възпитаваатъ дѣцата въ строга и умѣрена, а не слѣпа и слаба любовь. Любовьта е душата на всѣко възпитание. Любовьта е привличащата и образуѣщата сърцата сила. Безъ любовьта, вратата на душата оставатъ затворени, догдѣто другъ пътъ се отварятъ толкова лесно. Безъ любовьта изчезва убѣждението и затвърдява сърцето на дѣтето. «Родители, казва най-умѣстно Евангелието, не дѣйте си разсърдва дѣцата» (Ефес. 5, 4). Родителитѣ винаги трѣбва да показватъ любовьта си на дѣцата, и когато ги хвалѣтъ и възнаграждаватъ и когато ги укоряватъ и наказватъ. Никогa родителитѣ не трѣбва да се забравятъ отъ гнѣвъ до толкозъ што да онеправдаватъ дѣцата си; защото нищо не възбужда толкова дѣтиското сърдце къмъ ядъ, колкото чувствуванieto, че сж онеправдани

Но казали сме, че родителската любовъ трѣбва да е умѣрена и строга, а не — слѣпа и слаба. Любовта трѣбва да присѣтствува въ възпитанието, трѣбва да е любовъ възпитателна. Не е истинска любовъ онай слаба и неблагоразумна нѣжностъ, която отстапва прѣдъ всички, па даже и най-глупавитѣ желанія и претенции на дѣцата, която засилва лошитѣ обичаи, която съгледва въ дѣтето несмѣстливѣщи добродѣтели, а прикрива истински недостатѣци и злини, които не смѣе да укори и запрѣти, която позволява наслаждения и удоволствия, несѣотвѣтствувѣщи съ дѣтинската възраст и характера; а такива, що могатъ да изопачятъ въображението, да отровѣятъ сърцето и да ослабѣятъ въ дѣтинската душа всѣка готовность и прилежание къмъ всичко високо и великодушно. Такъва слаба и слѣпа любовъ може да е угодна на дѣцата, може да ги спасява отъ минутна неприятность, но ги води сигурно къмъ злочестие. За това вършатъ прѣстъпление родителитѣ, които показватъ такъва любовъ къмъ дѣцата. Оня, който истински обича, е строгъ; не позволява нищо, което може да поврѣди обичия си. Такъва именно строга любовъ смѣ длѣжни да показватъ родителитѣ къмъ дѣцата си.

Родителитѣ смѣ длѣжни най-послѣ да водѣтъ чрѣвъ послушностьта дѣцата си къмъ нравственната имъ свобода, която е най-висшата и окончателна цѣль на доброто възпитание. Да, не трѣбва да вършимъ доброто като роби, като плащани за това, отъ страхъ за наказание, отъ надежда за възнаграждение, отъ простъ навикъ или за угождаване на нѣкои хора, нѣ, напротивъ съ непротивуванна готовность, отъ чисто сърце, отъ искренна любовъ къмъ доброто. Безъ свобода не смѣществува нравственность. Но трѣбва човѣкъ да се възпита въ тая свобода чрѣвъ *послушностьта*, като се повинува на нравствения законъ и на съвѣстьта си и като приврзва чувствата къмъ силата на духа. Само чрѣвъ послушностьта можемъ ограничи лѣжовната свобода, която не е нищо друго, освѣнъ развратъ, и чрѣвъ побѣждаване егоизма и користолюбieto, да си намѣримъ истинската свобода. За това начало и основа на доброто възпитание трѣбва да е послушностьта. За това послушностьта на дѣцата къмъ родителитѣ е една отъ главнитѣ добродѣтели, отъ която произтичатъ всичкитѣ други. За това родителитѣ смѣ длѣжни особено тая послушность да поддържатъ чрѣвъ една силна и нерасклатима воля. За това родителитѣ, които смѣ отстапчиви прѣдъ своенравията на дѣцата, които не смѣ постоянни въ думитѣ си и си прогиворичатъ, които въ любовта си се показватъ слаби, ставатъ причина на голѣмо зло за дѣцата си. Дѣйствително е благотѣяние на божнето провидѣние за дѣцата, на които волята е още слаба и разсѣдкѣтъ неразвитъ, че надъ тѣхъ смѣществува една непрѣклонна нравствена воля, на която не смѣжатъ да противостоятъ или отъ която да се освободѣтъ. А болкото е по-твърда

тая воля, толкова по-лесно и по-готово се повинуватъ на нейъ дѣцата. А така постепенно и неусѣтно дѣцата се повеждатъ къмъ доброто. Но за да могатъ родителитѣ да си поведатъ дѣцата отъ послушностьта къмъ нравственната свобода, не трѣбва да ги употребяватъ като роби, нѣ като логични и свободни смѣщества. Родители мѣчители смѣ нѣщо чудовищно. Прѣсвѣщанieto не въздига, нѣ унижава душитѣ. Страхътъ произвежда лицемерци, не образува великодушни характери, мѣжественни души. Въ истинскитѣ домове нѣма мѣченичество; истинскитѣ домъ не е тъмница. Родителитѣ смѣ длѣжни отрано да прѣдставляватъ на чедата си доброто не като нѣщо неразбранно и тайнствено, нѣ като единичко, което може да имъ снабди истинска полза и радость. Не трѣбва да прѣдпоставятъ на дѣцата винаги страха, та така да имъ вдѣхвватъ робски чувства, но да се отпиратъ по-скоро къмъ добритѣ имъ наклонности и сили, да възбуждатъ отрано съвѣстьта и да съзидатъ надъ нейъ като надъ твърда и здрава основа. Не трѣбва да прѣдставляватъ доброто като нѣщо мѣчно и чуждо за дѣтинскитѣ животъ, но по-скоро да имъ показватъ винаги, че само доброто може да облагороди, да привлѣче обичта на мнозина и да осигури истинското настояще и бѣдѣще щастие на човѣка.

При възпитанието на дѣцата нека бѣде далечъ отъ насъ онай лѣжовна свобода, която се прѣобрѣща въ развратъ. Нека бѣде далечъ отъ насъ тѣй нареченото свободно възпитание, коегo, или поради непознаването човѣшкото естество, или поради лѣжовностьта на родителитѣ, е гибелно за дѣцата. Нека бѣде далечъ отъ насъ свободното възпитание, а особено въ нашето общество, гдѣгo, за жалость, ежедневно се размножаватъ нравствени опасности за младитѣ. Но нека тѣй смѣщо отдалечимъ отъ насъ онуй възпитание, що, като се поддържало отъ страха, произвежда роби, които ще търсѣтъ всѣкакъ да раскъсатъ вързкитѣ на робството, щомъ се освободѣтъ отъ родителския надзоръ. Нека бѣде една само главната и постоянната ни грижа, какъ по всѣки начинъ и съ думи, и съ дѣла да вдѣхнемъ въ душитѣ на дѣцата си любовта къмъ доброто и отврѣщението къмъ злото. Нека да не забравяме, че това ще сполучимъ най-добрѣ, ако отъ най-ранната възраст вдѣхнемъ въ сърдцата на дѣцата живата и искренна вѣра къмъ Бога, живия и истински духъ на Евангелието. Истинската и постоянната добродѣтель се сполучва само чрѣвъ вѣрата. Само живото благочестие, само истинската християнска вѣра може да испрѣвари обожаванието на материята, която кара да изчезне всѣко стрѣмление къмъ всичко, що е най-висше и горне, да проникне въ дълбочинитѣ на човѣшкото сърдце, да задуши егоизма и страститѣ, да вдѣхне най-благороднитѣ и най-великодушнитѣ чувства и да покаже човѣка по-горенъ отъ злото, отъ приключенията на смѣдбата.

Родители, припомняйте си винаги за священната и божата си миссия на свѣта. Никога не дѣйте забравя, че отъ Васъ зависи бъдѣщето на дѣцата Ви, а съ това и онуй на обществото. Особено же вие, майки, вие сте длѣжни винаги да помните тая истина; защото особено вие сте на-товарени отъ Твореца съ възпитанието на дѣцата. Вие особено опрѣдѣляте бъдѣщето на дѣцата си; вие сте прѣдопрѣдѣлени да образувате или добри и добродѣтелни граждани, или пъкъ истрѣбители и развратители на обществото. Вие сте прѣдназна-чени или да си повеждате дѣцата къмъ славната за ближния си смъртъ или да ги качите на ешафода като злодѣйци. Вие особено сте отговорни за бъдѣщето на дѣцата си. Покажете се, прочее, достойни като онии благочестиви и добродѣтелни жени, на които се чудѣли евреичицѣ и казвали: «какви майки има, у християнитѣ!» отблъсвайте смѣло онуй чуждо за насъ възпитание, което, като се распространява отъ день на день повече и повече угрозява да задуши всѣкой народенъ идеалъ, което нѣма нищо общо съ истинската душевна благородность, но си е поставило за цѣль низкия материализмъ и удовольствията, а се стрѣми да постанови у насъ обожаванieto на златното теле за безмърна нравственна и общественна поврѣда. Прѣдайте за едно съ майчиното си мѣло въ сърцето на дѣцата ви тайната на вѣрата и любовта, която толкова владѣете само вие и която само прѣдпазва личности и народи отъ завѣхване и развративане, а въ дѣйствителность въздига и облагородява.

Истинното щастие не се състои въ богатството.

За постигането на коя-да-е цѣль, трѣбва да се полагатъ неуморими старания, трудъ, постоянство, търпѣние. Желѣзницитѣ, които гледаме, че летѣтъ като коршуми на всѣкъ изъ просвѣтенитѣ държави; телеграфитѣ, по които човѣческитѣ мисли прѣлитатъ хиляди километри въ единъ мигъ и разнитѣ машини, които улесняватъ прѣпитанята ни въ този свѣтъ, всички тѣзи сѣ плодъ на горѣвазанитѣ качества. Но всички тѣзи и много други, както казахъ, иматъ за цѣль улеснението на живота.

Всѣко едно върши своята работа, но всички се стрѣмѣтъ да ни направѣтъ по-щастливи.

Всѣкой човѣкъ, създаденъ въ свѣта, има по една цѣль, за постигане на която той жртвува всичко съ надежда, че, ако ѣ постигне, ще бѣде щастливъ и веселъ.

Но, както виждаме разнообразия между растенията, така също и човѣцитѣ въ свѣта се различаватъ едни отъ други; едни обръщатъ внимание на таква пѣща, които на други се виждатъ маловажни или пъкъ не имъ иде на ума. Едни гледатъ да се одобѣтъ съ добъръ и благороденъ харак-

теръ, и, напротивъ, други гледатъ само какъ и по кой начинъ да умножатъ сумитѣ и имуществата си.

Сега въпросътъ е, дали тѣзи послѣдни сѣ доволни и дали притежаватъ щастieto до висока стѣпенъ.

Опитността е доказала, че хора богати сѣ стоели много по-долъ отъ мнозина бѣдни материално, но съ високи характери. Да вземемъ за примѣръ Франклина; той е билъ най-напрѣдъ слуга въ една книгопечатница и послѣ е сполучилъ да стане прочутъ философъ и политикъ; този си чинъ той не е получилъ като е расхождалъ хиляди наполеони, а само съ непрѣкъснати си трудъ, даже и безъ петъ пари. Но това само е единъ отъ хилитѣ примѣри.

Богатството може да ни послужи като условие за постигане на нѣкои благодѣтелни цѣли; но то нѣма работа съ образуванieto на характера.

Тукъ може да се каже, че често пъти човѣцитѣ употребяватъ богатството за разваляние и отпадане на характера; защото богатството, развратътъ, раскошеството и пороцитѣ сѣ тѣсно свързани. Много често се случаватъ, че двама брати сѣ същото имущество, единъ издига великолѣпна къща, а другий се скита прѣзъ цѣлия си животъ и прѣкарва въ порутена колиба.

«Каменната скала, която въ пѣтя на слабия е прѣпятствие за него, на силния служи стѣла за повишение» (казва Смайлсъ).

Човѣкъ съ добъръ характеръ, създава обстоятелствата, а не обстоятелствата — него.

Такъвъ ще бѣде почтенъ и уважаванъ отъ другитѣ въ обществото.

Когато гледаме на онѣзи, които сѣ стоели много високо по причина на добритѣ си характери, вие не само имаме право, но сме и обизани да слѣдуваме примѣра имъ.

Погледнѣте на Георги Вашингтонъ, когото цѣла образована Америка почита и уважава. Синъ на простъ рударъ, но съ труда и постоянството можа да стигне върха на величieto си.

«Поетътъ Даниель казва: «Ако човѣкъ не може се дигнѣ по горѣ отъ самага себе си, то какво нищожество е тогива човѣкътъ».

Онзи, който поставя свѣтскитѣ интереси на второ мѣсто, за него може да се каже, че е достигналъ до високата стѣпенъ на битнето си, и въ този случай показва висшата идеи на мъжеството си. Силний човѣкъ и водоскокътъ сами си пробиватъ пѣтъ.

Трудолюбивий и съ благородна душа човѣкъ не само намира пѣтъ, но повежда и другитѣ слѣдъ себе си, защото, който притежава голѣми суми и имущества, въобще никога не се прѣдава на трудове и усилия и е повече наклоненъ да се прѣдава на разни видове развлѣчения. Такъвъ прилича на полнѣтъ, който спи на морския брѣгъ и се залива и отлива отъ морскитѣ вълни.

Единъ възпитателъ е казалъ, че навицитѣ и

наклонноститѣ могатъ да се прѣдаватъ сѣщо, както латинскій и грѣцкій езици, и при това усвояването на добри навики и наклонности сѣ необходимо условие за щастieto.

За какво ще послужатъ на чловѣка паритѣ и богатитѣ му имѣния, ако той има кораво сърце и ограниченъ умъ? Каквото положение и да заеме човѣкъ билъ богатъ, бѣденъ, щастливъ и не щастливъ, го правѣтъ умътъ и сърцето.

Тѣ въ това отношение правѣтъ повече отъ всѣкой имотъ.

„Любовъ къмъ паритѣ приближава хората до животнитѣ“, казва Гербертъ.

Паритѣ всѣкой знае, че сѣ сила, но умственото развитие и нравствената добродѣтель сѣ тоже сили, сили достойни.

Първитѣ личатъ да се отнематъ, но вторитѣ никоѣ не може да докачи.

Прочее, за да бѣде чловѣкъ отличенъ въ обществото, не е нужно да бѣде всѣкога богатъ, а да има добъръ характеръ и нравствено прѣвходство.

Тѣзи сѣ качества, които могатъ всѣкога да възвишатъ и, както казахъ, никоѣ не може да ги отнеме.

Богатството на такива чловѣци е вѣчно. Табвизи, ако и да прѣминатъ отъ свѣта, обаче, дѣлата имъ, не ще исчезнатъ, а ще стоѣтъ като живи паметници въ сърцата на потомцитѣ имъ.

Като е тѣй, драги читателки, нека помнимъ, че отъ избора ни зависи бѣдѣщето.

Райна Т. Щиркова.

Послѣдното опитание.

Въ единъ Септемврийскій день прѣзъ 18 . . . г. единъ младъ момѣкъ около двайсегодишенъ вървѣше къмъ единъ градецъ — родното му мѣсто въ Южна Франция, държещъ на рамото си една торба и тояга; той бѣше облѣченъ въ сиромашки, но найчисти дрехи. Нѣкой добъръ наблюдател би съзиралъ въ него единъ най-миролюбивъ селенинъ, който, обаче, по правилния си строежъ и вървѣние, виждаше се да е възпитанъ по военному.

Хладний вѣтрецъ, който распространяваше изъ пѣтя, ароматнитѣ и опонетли миризми на плодовеѣ, правѣше онаѣ сутринъ най-приятна; та пѣтникътъ ни, задоволенъ, до нѣмай-каждъ, отъ благоуханния въздухъ, вървѣше весело, хвърлешъ далечъ камѣчетата сѣ тоягата си и помилващъ прѣкрасното си куче, което, отъ друга страна, радостно приемаше помилванието и скачаше около господара си.

Петъръ — така се зовѣше пѣтникътъ ни — се завръщаше отъ С. гдѣто е билъ награденъ по показанитѣ си храбрости протавъ неприятелитѣ и слѣдствие на което му бѣше дадено безсроченъ отпускъ.

Той вече си въображаваше какъ ще види ба-

щината си бѣла къщица и какъ ще се ожени слѣдъ малко врѣме за любимата си братовчедка и найкрасива мома въ селото, Мария, сѣ която прѣкаралъ дѣтинството и мѣдостѣта си и поради която прѣдпочелъ да получи единъ безсроченъ отпускъ, нежели да стои въ войската, гдѣто непрѣмѣнно бѣхъ го повишили. Мария, годеницата му, бѣше възпитана отъ една контесса, нейна кръстница, та и получи едно твърдѣ грижливо, благородно и деликатно възпитание, свойственно само на момѣ отъ висшата класа. Ето защо той бѣше толкова веселъ и радостенъ!

Петръ бѣше влюбенъ въ Мария като лудъ; той знаеше, че и ти го люби, и за това понеже той ѣ съобщилъ сѣ едно пространно писмо завръщанието си, бѣше увѣренъ, че тя ще го чака сѣ петърпѣние прѣдъ вратата на къщата си, прѣдъ която стърчехъ двѣ расцвѣтли и гѣсти дървеса и други цвѣти.

А въ мисълта, че тя ще дойде даже да го посрѣдне, толкова много се възхити, щото удари много силно камѣчетата по земята и ги исхвърли нѣколко метра далечъ, а отъ друга — помилва кучето си, което взе радостно да лае и скача около него.

Ненадѣйно той се спрѣ; той се намираше при Марийната къща; но понеже вратата ѣ бѣхъ херметически затворени, а Мария никѣдъ не се виждаше, Петръ потри очитѣ си и се обърна къмъ бащиния си домъ, млчещъ се отъ най-зли прѣдчувствия. Тукъ, обаче, ново очудване го обзе. Тукъ намѣри Мария, настанена и държеща въ обятията си едно малко дѣтенце, и нѣмѣща при себе си свои сѣ спрѣгъ.

Злочесний Петръ едва се държеше; той чувствуваше, като че единъ остъръ ножъ му бѣдѣше сърцето; той се опита да поговори, но избѣрбори само единъ не ясни звукове. Най-послѣ, за да не падне, се опрѣ ѣ стѣната и взе да гледа на около записанъ.

Но възможно ли е подобно нѣщо?! Мария да е омѣжена сѣ другъ човѣкъ, да помилва чедото на чуждъ за него човѣкъ! тя, която бѣше единчката му въ тоя свѣтъ надежда, единчкото сѣщество, което го свързваше сѣ живота? Какво ли би трѣбвало да стори сега? Какво ли би станѣло сѣ него? Планътъ му, прочее, за бѣдѣщето му щастие се растурѣ и отчаянието замѣсти радостѣта и щастieto въ сърцето му!

— Приятелѣ! му каза Мария, прѣдставлявамъ Ви съпрѣга и чедото си и сѣмъ убѣдена, че и ти ще ги оцѣнишъ надлежно и ги обикнешъ, както и азъ. Дѣжливи слухове, че ужъ сѣ билъ уырѣлъ въ войската, ме принудихъ да забравѣмъ общанието си къмъ тебе, което до тогива държахъ най-строго. Азъ знаѣмъ каква сѣрѣбъ сега ти усѣщашъ въ сърцето си за станѣлото, но, тѣй като тоже познавамъ доста добръ благородното ти сърце, надѣвамъ се, че едно искрено приятелство

ще замѣсти старото ти къмъ мене чувство. Сега, прибави тя, цѣлуни мене и чедото ми! . . .

Петръ ги цѣлуна механически.

* * *

— Приятелю, му каза на другия денъ пакъ Мария; азъ ще испросѣмъ отъ тебе нѣщо: тѣзи къщица, въ която сега живѣи, принадлежи на тебе; но, тѣй като азъ повѣрвахъ слуховѣтъ за смъртта ти, наслѣдихъ ѝ, защото, слѣдъ тебе, азъ съмъ единчката ти наслѣдница. Приемашъ ли да ни ѝ продадешъ, защото знаи, че много ще се наскърби, ако ще се раздѣли отъ неѣ!

— Подарявамъ Ви ѝ! отговори Петръ. Тя вече е твоя, както и всичко друго имущество, което принадлежи на мене. Азъ нѣмамъ вече нужда отъ нищо: слѣдъ нѣколко дена заминавамъ пакъ за въ войската.

— Това извѣстие, за възвръщанieto ти пакъ отново въ войската, внушава ми и насърчава, да испросѣмъ отъ тебе още една добрина, прибави Мария. На съпруга ми тѣзи година му падна да стане съдатинъ и тѣй като нѣмаме кой да го замѣсти, закѣлвамъ ти се, въ името на нѣбогашнята ни любовь, която ни свързваше тогава, ти да го замѣстишъ; иначе той ще ме остави за дълго време!

— На драго сърце! Азъ ще станъ вмѣсто него съдатинъ! каза Петръ, като взе торбата, и тоягата си и покани кучето си. — Сбогомъ Марийо! Богъ да Ва прости за гдѣто сте ми причинили това зло! Азъ бѣхъ дошелъ веселъ и радостенъ, сега пакъ се завръщамъ съ скрушено сърце!

-- Храбрий и бѣдний мой приятелю! извика Мария, простирайки ръката си къмъ него. Такава храбростъ не е възможно да не бѣде кога-да е възнаградена! Моли ти, вземни тия космъ отъ косата ми, да ги имашъ, за да не ма забравишъ, кога ще се оженишъ за нѣкоя друга, по-достойна отъ мене. Но прѣди още да се раздѣлимъ съвършено, ще испросѣмъ отъ тебе още една добрина послѣдни: тѣй като селото е малко, а пѣкъ мѣжъ ми повечето пѣти спи въ града, за туй моли ти горещо, остави на мене и кучето си; то ще ми бѣде добъръ другаръ въ осамотеняето.

— . . . Вземи го! каза слѣдъ малко войникътъ, и двѣ голѣми и горещи слъзи блигнаха отъ очитъ му и се потърколиха по бузитъ му, защото исканото бѣше за него послѣдний нераздѣленъ съ него другаръ. — Подарявамъ Ви и него! повторно

каза той, защото жертвоприношението ми трѣбва да е пълно! Вече не бѣше ми останало никое друго сѣщество, което да ме обича, освѣнъ него, но вземѣте си го!

Слѣдъ тия думи той застраши съ тоягата си благородното животно, което се готвѣше да слѣдва подиръ му и го гледаше умилно, очаквайки и най-малкото поканване за това. Петръ се отдалечи, прочее, безъ кучето, което остана въ башината му къща, и като се отби въ единъ другъ пѣтъ, отгдѣто не се виждаше отъ никого, седна въ единъ кѣтъ, защото не можеше вече да върви, и захвана да хълца и да плаче най-сърцераздиращо, покривайки лицето си и съ двѣтъ си ръцѣ.

Но ненадѣйно едно топло дѣхание на животно, което искаше да му оближе ръцѣтъ, и едно горѣщо пригържанье отъ човѣшко сѣщество, избавиха го отъ онуй отчаянно положение. Това бѣше Мария и кучето му.

— Петре! му каза тя. Азъ Ви излѣгахъ. Нищо не е истинно. Азъ още не съмъ омѣжена, нѣмамъ слѣдователно и дѣте. Азъ съмъ още върна въ любовьта си къмъ тебе. Искашъ ли да се съединишъ съ мене?

— Ами дѣтето ти? Ами съпругътъ ти?! каза Петръ, защото не можеше да върва въ казаното отъ Мария.

— Дѣтето, както и мѣжътъ, Петре, съ на братовчедка ми. Азъ те излѣгахъ по-прѣди, за да опитамъ любовьта ти къмъ мене; защото бѣхъ ми казали, че войнишкии животъ те е развратилъ, та си станалъ недостоенъ да имашъ честна и щастлива съпруга. Прости ма, ако съмъ ти причинила скръбъ!!

— О, да прощавамъ Ви! извика Петръ. Но закѣлвамъ ти се въ името на Бога, да не повторишъ още единъ пѣтъ тая страшна комедия! Туй нека бѣде първото и послѣдне опитанье!

Мирославова

Извѣстие.

Заедно съ настоящия брой се испраща 3 и 4 кола отъ премията, но само на издѣлжившитъ се абонати.

Годишенъ абонаментъ:

I за абон. въ Т.-П. станция — на списанието . . .	1. 3.—
— на списанието съ притурката . . .	" 5.50
II за абон. на право въ Дирек. — на списанието . . .	" 4.—
— на списанието съ притурката . . .	" 7.—
за странство — на списанието . . .	" 5.—
— на списанието съ притурката . . .	" 9.—

Отговорница: Т. Г. Ноева.

Всичко, що се отнася до списанието или притурката испраща се съ адресъ: До Дирекцията на „Женския Свѣтъ“ ул. Войнишка № 122 — Варна.

Писма неплатени не се приематъ, Възвѣтки обявлени, относящи се до госпожи и господа, приематъ се. Правото на записъ въ Т. П. стан. се плаща отдѣлно отъ абон

Печатница Л. Нитче — Варна.